

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVI.

Celovec, petek, 31. december 1971

Štev. 52 (1537)

Poslavljam se
od leta 1971

NOTRANJI MINISTER POTRJUJE:

Koroške varnostne oblasti

pri atentatih na partizanska grobišča
niso bile dovolj odločne

Kakor smo v našem listu podrobno poročali, je Zveza koroških partizanov v zvezi s ponovnimi atentati na partizanska grobišča v Žrelcu — kakor tudi v drugih podobnih primerih — poslala notranjemu ministru protestno pismo, v katerem je posebej opozorila na dejstvo, da se napadi na grobišča padlih borcev za svobodo in žrtve fašizma v zadnjem času nevarno množijo, kljub temu pa varnostne oblasti niti v enem primeru niso izsledile storilcev. Na to pismo je notranji mi-

nister Otto Rösch odgovoril s pismom z dne 20. decembra 1971, štev. Zl. 5448-BM/71, kjer dobesedno pravi:

Ich habe Ihr Schreiben vom 19. 11. 1971 und die darin zum Ausdruck gebrachte begründete Besorgnis über die mehrmalige Schändung des Grabdenkmals für die gefallenen Partisanen in Ebenthal zur Kenntnis genommen. Mit Ihrer Ansicht, daß die Schändung nach § 6 des Bundesgesetzes vom 7. 7. 1948, BGBl. Nr. 176, über die Fürsorge und den Schutz der Kriegsgräber und Kriegsdenkmäler aus dem zweiten Weltkrieg für Angehörige der Alliierten, Vereinten Nationen und für Opfer des Kampfes um ein freies und demokratisches Österreich und Opfer politischer Verfolgung, als Verbrechen anzusehen ist, stimme ich überein.

Ich mußte mit Bedauern feststellen, daß die bisher von den Kärntner Sicherheitsbehörden verfügten Sicherheitsmaßnahmen nicht ausreichen, eine abermalige Schändung der Partisanengrabstätte in Ebenthal zu verhindern und habe bereits weitergehende Sicherheitsvorkehrungen angeordnet. Die Sicherheitsbehörden wurden außerdem erneut angewiesen, alle nur möglichen Anstrengungen zu machen, um die Ausforschung der bisher unbekannt Täter zu ermöglichen.

Mit den nunmehr angeordneten Überwachungsmaßnahmen erscheint weitgehend Gewähr geboten, daß in Zukunft eine neuerliche Schändung der Partisanengrabstätte in Ebenthal verhindert wird.

Tako daleč notranji minister Otto Rösch, katerega odgovor je vsekakor zanimiv in značilen. Predvsem namreč zato, ker v celoti potrjuje pravilnost ugotovitev, ki smo jih v našem listu že ponovno objavili v zvezi z zločinskimi atentati na partizanska grobišča ter na zavodne Slovence in njihove ustanove: da varnostne oblasti niso napravile vsega, kar bi bilo potrebno in možno tako za izsleditev storilcev kakor tudi za preprečenje nadaljnjih napadov.

To naše stališče je zdaj potrdil najvišji predstavnik pristojne oblasti, ki je — kakor zagotavlja — poleg tega dal še izrecna navodila za ustrezno in potrebno zaostritev ukrepov. Zato smemo pričakovati, da bodo koroške varnostne oblasti, če se bodo ravnale po novih navodilih, končno le prišle za korak naprej tudi pri izsleditvi krivcev in storilcev protislovenskih izpadov.

Prvi razgovor med Butom in Rahmanom

V ponedeljek se je pakistanski predsednik Ali Buto prvič pogovarjal z vzhodnopakistanskim voditeljem Mudžiburjem Rahmanom, ki je že pred nedavnim bil ujetnik zahodnopakistanske vlade, danes pa je baje v hišnem priporu. Ali Buto je opozoril, da je do sestanka prišlo zato, ker je to želelo pakistansko ljudstvo. Obžaloval je, da do sestanka ni prišlo že davno prej. Na nekem sprejemu v Ravalpindiju je Buto izjavil, da je Pakistan nedeljiv in da bo vedno ostal tak in ga nobena sila ne bo mogla razcepiti. Priznavanje Bangla deša v tujini smatra Buto za „sovražno dejanje“ proti kateremu bo ukrepal. Indijski predstavnik v Bangla dešu pa je prepričan, da bi se življenje v tej deželi v dveh urah normaliziralo, če bi se vrnili Mudžibur.

naroda ter zlasti v stališčih vodilnih predstavnikov dežele in države.

Tako ob koncu leta, v katerem je Slovenski vestnik obhajal svoj srebrni jubilej, le ni posevem neupravičen optimistično pobarvan zaključek, da bo novo leto tudi v našem vprašanju prineslo premik naprej k rešitvi, ki bo zagotavljala obstoj in nadaljnji vsestranski razvoj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, s tem pa jamčila tudi mir in sožitje v deželi. Kajti — kakor je ob letošnji 25-letnici UNESCO poudaril ravnatelj te mednarodne organizacije — „mir ima pravo vrednost in pravzaprav tudi stvarnost le, če temelji na pravičnosti, ki ni nič drugega kot uresničevanje človekovih pravic.“

Dr. Kurt Waldheim generalni tajnik OZN

V zadnji številki našega lista smo na kratko poročali, da je bil dr. Kurt Waldheim na plenumu Organizacije združenih narodov dokončno potrjen za generalnega tajnika OZN. Prvega januarja po-teče službena doba generalnega tajnika OZN U Tanta in dr. Waldheim prevzame njegovo odgovorno službo. Dr. Kurt Waldheim se je rodil leta 1918 v Tullnu na Nižjem Avstrijskem. Po končani vojni je študiral na konzularni akademiji in univerzi in se popolnoma posvetil diplomatski službi. Pri pogajanjih za sklenitev avstrijske državne pogodbe v Londonu, Parizu in Moskvi je bil aktivno soudeležen. Po sklenitvi državne pogodbe je takratna vlada poslala dr. Waldheima na sedež Organizacije združenih narodov, kjer je pripravil sprejem Avstrije v svetovno organizacijo, v kateri je potem zastopal Avstrijo kot veleposlanik. V vladi kanclerja Klause leta 1968 je postal zunanji minister. Po lanskim parlamentarnih volitvah v mesecu marcu, ko je ljudska stranka zgubila volitve, je dr. Waldheim znova postal avstrijski veleposlanik v OZN. Letos spomladi pa, ko so bile razpisane volitve za zveznega prezidenta, ga je avstrijska ljudska stranka kandidirala, vendar brez uspeha. Njegov nasprotnik Jonas pripadnik socialistične stranke je zmagal in postal zvezni prezident. Po teh volitvah je Avstrija predlagala dr. Waldheima za generalnega tajnika OZN, kar je sedaj tudi dosegel. Za Avstrijo brez dvoma veliko priznanje.

Na Severni Vietnam spet padajo ameriške bombe

Ameriški bombniki že ves teden sipajo bombe na predele Demokratiške republike Vietnam. Od začetka tega tedna so zračni napadi čedalje silovitejši. Iz Hanoja poročajo, da so ameriški zračni napadi koncentrirani na tri največje Severnovietnamske pokrajine in da so bombe padale na cilje le sto kilometrov od Hanoja. Glavni cilji ameriških napadalcev so bolnišnice in številni drugi civilni objekti.

S tem ponovnim zračnim napadom je Amerika razveljavila sklep o prekinitvi bombnih napadov na Severni Vietnam, ki ga je svojčas uveljavila in ki je bil tudi pogoj za nadaljnja mirovna pogajanja v Parizu. Severnovietnamski tisk piše, da je ponovno bombardiranje eden od novih vojnih zločinov ZDA v Indokini. To je tudi potrdilo, da Nixonova administracija z vse... silami nadaljuje vojno v Indokini, na drugi strani pa ameriško in svetovno javnost slepi z miroljubnimi deklaracijami.

Novi letalski napadi ZDA na Severni Vietnam so v vsej svetovni javnosti izzvali ogorčenje in obsodbo. Tudi v ZDA je to neodgovorno dejanje povzročilo številne demonstra-

cije v krogih nasprotnikov ameriške vojne v Vietnamu. S tem v zvezi so Nixonovi administratorji aretirali številne demonstrante, med katerimi je bilo tudi mnogo veteranov, ki so se morali vojskovati v tej umazani vojni in ki vedo za zločinsko zatiranje vietnamskega ljudstva, ki se bori za samostojnost in svobodo.

V zvezi z novejšimi ameriški zračnimi napadi so v Severnem Vietnamu razglasili generalno mobilizacijo, da se bodo uspešno zoperstavili novi ameriški agresiji. Povod za novi ameriški napad na Severni Vietnam je brez dvoma uspešno vojskovanje vietnamskega ljudstva, ki je vse bolj dokazovalo, da tuje sile v tem predelu sveta nimajo kaj iskati.

Giovanni Leone novi predsednik Italije

Po šestnajstidnevni parlamentarni zapletih so Italijani šele po 23. glasovanju izvolili Giovannija Leona, krščanskega demokrata za predsednika republike. Prejel je 513 glasov od skupno 1010 članov parlamenta, kar je zadostovalo, da je dosegel potrebno število glasov in postal predsednik. Leoneja so poleg večine krščanskih demokratov podprli tudi socialni demokrati, liberalci, republikanci, člani južnotirskijske stranke, monarhisti in fašisti. V boj za predsedniško mesto so posegli tudi drugi politiki: De Martino kot kandidat leve, Fanfani kot kandidat krščanske demokracije in njenega bloka in socialist Pietro Nenni. Giovanni Leone se je pridružil krščanski demokraciji leta 1944, bil pozneje izvoljen za državnega poslanca, postal leta 1953 predsednik poslanskega doma in imel nazadnje položaj dosmrtnega senatorja.

Vsi prisrčno vabljeni na tradicionalni

21. Slovenski ples

ki bo v soboto 8. januarja 1972 s pričetkom ob 8. uri zvečer v prostorih Delavske zbornice v Celovcu

Sodelovali bodo:

- Kvintet bratov Avsenik iz Ljubljane
- Inštrumentalni trio „Kivado“ z Jesenic
- Folklorna skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple

Vstopnice po 35 šilingov v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in v pisarni SPZ ter pri večerni blagajni

Slovenska prosvetna zveza

GOSPODARSKA RAZMIŠLJANJA OB KONCU LETA:

Avstrija v prvih vrstah industrijskih dežel

Kakor koli že ocenjujemo gospodarski razvoj v naši državi, bomo navsezadnje prišli do zaključka, da tako dolge in istočasno močne konjunktore, kakor smo ji priča od leta 1968 naprej, že ne pomnimo. Konjunktura, ki smo ji na področju gospodarstva priča, pa se bistveno razlikuje od konjunktur pred letom 1968. Dolet je bila skoraj vsaka konjunktura bolj ali manj odvisna od gospodarskega razvoja zahodnoevropskih dežel in Amerike. Te odvisnosti naše države v njeni sedanji gospodarski konjunkturi ni mogoče ugotoviti. Medtem ko se gospodarsko vodilne države, zlasti pa dežele EGS in Amerika že od konca leta 1969 borijo z gospodarskimi težavami, pri nas tudi koncem 1971 povpraševanje prekaša ponudbo.

Kje so vzroki tako različnega razvoja na področju gospodarstva? Odgovor na to vprašanje bomo našli v resnici, da je avstrijskemu gospodarstvu v zadnjih letih uspelo, se umakniti zapostavljanju s strani EGS, ki so prej njegov razvoj čedalje bolj hromile. Preje glede trgovine in gospodarskega sodelovanja skoraj v celoti na Zahod orientirano avstrijsko gospodarstvo se je medtem odločilo na eni strani za modernizacijo industrijske in obrtne proizvodnje, na drugi pa je povečalo prizadevanja za gospodarsko sodelovanje z vsemi deželami, ki so bile za to pripravljene na osnovi stvarnih sporazumov.

Ze prvi poizkus v tej smeri je privedel do tega, da se je koncem 1967 naše gospodarstvo ubranilo posledic težke nemške gospodarske krize in da je pozneje pričelo iz leta v leto dosegati večje izvozne viške v druge dežele. S tem se je naša država otresla spon, v katerih jo je gospodarsko držala EGS, zlasti pa Zvezna republika Nemčija; stopila ni le v novo razvojno stopnjo gospodarske politike, marveč se je pričela uvrščati med prva mesta industrijskih dežel.

MOČAN PORAST BRUTO NARODNEGA PRODUKTA

Gornje uvodne ugotovitve potrjuje vrsta kriterijev, po katerih mednarodno merijo rast in upadanje gospodarstva. Tako se je v naši državi bruto narodni produkt med 1960 in 1970 povečal realno za 59 odstotkov, po prebivalcu pa za 51 odstotkov. Ta porast je na ravni s porastom v ZR Nemčiji in v Švici ter je znatno večji od porasta bruto narodnega produkta v Ameriki in v Veliki Britaniji. Ta ugotovitev velja zlasti za porast po prebivalcu. Le-ta se je v povprečju zadnjih desetih let pri nas gibal letno pri 4,2 %, v ZRN pri 3,6 odstotkov, v Švici in v ZDA pri 2,8 %, v Veliki Britaniji pa pri 2,1 %.

Lani se je bruto narodni proizvod po prebivalcu pri nas povečal za 6,8 odstotka in je znašal 50.400 šilingov. S tem je bil sicer še vedno nižji od onega preje imenovanih primerjalnih dežel, toda taka primerjava ne more predočiti dejanskega pomena tega porasta, najmanj v času, ko imamo na mednarodnem finančnem trgu opravka s takimi premiki vrednosti in kupne moči valut kot jih imamo zadnja leta.

Zato je bolj stvarna presoja vrednosti porasta bruto narodnega proizvoda na osnovi njegove primerjave s kupno močjo. Pri taki primerjavi pa spoznamo, da omenjene primerjalne dežele pri bruto narodnem proizvodu nikakor ne prednjačijo pred Avstrijo tako kot na prvi pogled izgleda. Tovrstne primerjave namreč kažejo, da je bil 1970 bruto narodni proizvod po prebivalcu med Avstrijo in ZR Nemčijo s 100:124 v enakem razmerju kot leta 1960. V primerjavi s Švico je od 100:127 leta 1960 nazadoval na 100:122. Še bolj v prid Avstrije se je to razmerje spremenilo v primerjavi z Veliko Britanijo in ZDA; v primerjavi z Veliko Britanijo od 100:145 na 100:106, v primerjavi z ZDA pa od 100:193 leta 1960 na 100:165 leta 1970.

PO PORASTU PROIZVODNJE NA PRVEM MESTU

To dohitevanje Avstrije imenovane dežele je v celoti posledica naraščanja proizvodnje dela njenega prebivalstva, ugotavlja zadevna študija v reviji „Die Industrie št. 42/1971“. V tej primerjavi je avstrijskemu prebivalstvu uspelo, da se je v desetletju 1960—1970 uvrstilo na prvo mesto primerjalnih dežel. Lani je bila pri nas proizvodnja po prebivalcu za 63 odstotkov višja kot leta 1960. V istem času se je v ZR Nemčiji povečala le za 53 odstotkov, v Švici za 36, v Veliki Britaniji za 28, v ZDA pa komaj za 24 odstotkov.

S tem je Avstrija svoje zaostajanje v proizvodnji po prebivalcu v primerjavi z ZR Nemčijo zmanjšala za 7 odstotkov. V primerjavi s Švico pa je zmanjšala za 20 odstotkov, v primerjavi z Veliko Britanijo pa za 27 odstotkov. Najbolj ga je zmanjšala v primerjavi z ZDA in sicer za 30 odstotkov.

INVESTICIJSKA DEJAVNOST RUDI SVOJE SADOVE

Ta razveseljivi razvoj na področju proizvodnje je v prvi vrsti sad izdatnih investicij našega gospodarstva in svrhu modernizacije,

racionalizacije in koncentracije proizvodnje in v svrhu sodobnega marketinga v mednarodnem sodelovanju. Lani so bile tovrstne investicije po prebivalcu za 71 odstotkov večje kot 1960. V Švici so bile le za 53 odstotkov večje, v Veliki Britaniji za 45 odstotkov, v ZDA pa komaj za 24 odstotkov.

Še bolj ko to ponazarja investicijsko dejavnost v gospodarstvu naše države dejstvo, da je že leta 1960 za investicije porabila 24,9 odstotkov bruto narodnega proizvoda in da je do leta 1970 ta delež povečala na 26,8 od-

Največji odjemalec avstrijskega vina je Zahodna Nemčija

Avstrija slovi daleč po svetu kot država z zelo dobro razvili vinarstvom. V prvem polletju lanskega leta (1970) je izvozila 107.405 hektolitrov vina, kar je za eno tretjino več kot lansko leto. Najboljši odjemalec avstrijskega vina je Zahodna Nemčija, kamor so v navedenem času izvozili 81.760 hl. Izvažali so ga pretežno v sodih (ne v steklenicah) tako, da se je povprečna grosistična cena sukala okoli 8,50 šilinga. Drugi največji odjemalec je Anglija, ki je uvozila 15.874 hl. vina. Po kakovosti je pomemben uvoz vina v sosedno Švico, kamor so Avstriji izvozili v prvi polovici lanskega leta 2053 hl visoko kakovostnega vina. Cena tega vina pa je bila povprečno 15,60 šilingov. Nekaj vina, 1878 hl je Avstrija uvozila tudi v Združene države.

stotka. Od primerjalnih dežel je podoben porast mogoče ugotoviti le v Švici in v ZR Nemčiji (od 23,4 na 28,3 oz. od 24 na 26,3 odstotka), medtem ko Velika Britanija in ZDA v tej primerjavi slej ko prej zaostajata za našo državo. Prva je po istem kriteriju svoje investicije povečala le od 16 na 17,6 odstotka bruto narodnega proizvoda, slednja pa jih je zmanjšala od 16,8 na 16,2 odstotka.

Ladjedelnica „Uljanik“ v Pulju slavila svojo 115-letnico obstoja

Že pred nedavnim smo poročali v našem listu o veliki zmogljivosti ladjedelnice „Uljanik“ v Pulju. Danes pa bomo poročali o zgodovini te tovarne, ki jo je na seji delavskega sveta v domu ljudske armade na kratko orisal predsednik delavskega sveta Ivan Kukon.

Pred 115 leti, točno 9. decembra 1856 je bil postavljen temeljni kamen za pomorski arzenal v puljskem pristanišču, iz katerega se je razvila sčasoma ladjedelnica, ki danes gradi že največje ladje v Evropi z nosilnostjo 225 tisoč tonami. Ladjedelnica je bila v 115 letih svojega obstoja in razvoja tesno povezana z usodo svojega mesta, tako, da je bil pretežni del razvoja mesta Pulja odvisen od razvoja ladjedelnice in to tudi takrat, ko je bil Pulj pomembno vojaško središče in

največja vojna luka avstro-ogrske monarhije. V preteklih 115 letih so v ladjedelnici „Uljanik“ zgradili 296 različnih ladij. Največje uspehe pa je dosegel „Uljanik“ zadnjih dvajset let, ko je iz ruševin druge svetovne vojne nastal eden največjih ladjedelniških obratov v Jugoslaviji. Odkar so pred dvajsetimi leti (1951) v ladjedelnici „Uljanik“ zgradili prvi vlačilec „Neptun“ pa do danes, so v Pulju spustili v morje 160 ladij s skupno nosilnostjo okoli enega milijona ton. Prav tako so v tem obdobju izdelali 140 velikih Dieslovih motorjev s skupno pogonsko močjo enega milijona konjskih sil. Hkrati ko sta se razvijala oddelek ladjedelništva in elektromotorjev se je obenem razvijal tudi oddelek za električne stroje in naprave.

V zadnjih letih je puljska

OBSEG IZVOZA NARAŠČA

V svoji investicijski politiki je imelo naše gospodarstvo v zadnjem desetletju srečno roko. To je razvidno zlasti iz deleža, ki ga ima na bruto narodnem proizvodu izvoz. Ta je 1960 znašal 24,5 odstotka, lani pa 30,5 odstotka. Takega porasta ni zabeležila nobena primerjalnih dežel. V istem razdobju se je delež izvoza na bruto narodnem proizvodu v ZR Nemčiji povečal le od 19,9 na 22,1 odstotka, v Švici od 29,6 na 35 odstotkov, v Veliki Britaniji od 20 na 21,7 odstotka v ZDA pa od 4,7 na 5,4 odstotka.

Prebivalstvo naše države živi boljše in socialno mirnejše življenje kot pred desetimi leti. To ne sledi le iz dosedanjih primerjav, marveč tudi iz primerjave deleža mezd in plač na narodnem proizvodu. Lani je bil ta s 64,2 odstotka za 5,2 odstotka višji kot leta 1960. V isti primerjavi se je v Švici povečal le za 0,9 odstotka na 61,6 odstotka, v ZDA pa za 4,9 odstotka na 75,6 odstotka. Bolj kot pri nas se je ta delež povečal le v ZR Nemčiji in v Veliki Britaniji. Toda v teh dveh deželah in tudi v ZDA se je očitno povečal na račun zastoja v investicijski dejavnosti. Za našo državo je vendar mogoče reči, da se je v tem razmerju dokaj strogo držala načela, da nihče ne more več porabiti kot proizvajajo in da je rast osebnih dohodkov lahko samo sad naraščanja proizvodnje.

DOSEDANJI RAZVOJ

DOPUŠČA

OPTIMIZEM ZA PRIHODNOST

Podoba gospodarskega razvoja v naši državi, ki jo lahko skiciramo na podlagi danih primerjav, nas skoraj ne more zavesti v pesimistično oceno prihodnosti. Toda tudi vsak lahkomišeln optimizem bi bil pretiran. Drži, da je uspelo utrditi notranjegospodarske položaje naše države in da je uspelo razpusti mrežo gospodarskega sodelovanja z deželami vseh celin. S tem se je za našo državo s svojo trajno ustavno nevtralnostjo zmanjšala njena občutljivost za gospodarske in politične pretresljaje, do katerih v današnjem svetu vedno spet prihaja.

Toda enako kot ravnokar povedano drži, da je določen optimizem glede gospodarske prihodnosti v Avstriji v prvi vrsti odvisen od nadaljnjega zadržanja socialnih partnerjev. Priznanje, da sta dosedanja ploden gospodarski razvoj v prvi vrsti omogočili njihova uvidenost in pripravljenost k sodelovanju in k ustreznim kompromisom, te partnerje tudi za naprej obvezuje, da napravijo korajžno in smelo vse, da bo naša država slej ko prej ostala gospodarsko in politično miren pol v osrčju Evrope in na meji med dvema blokoma. Sedanje mesto, ki ga je med industrijskimi deželami zavzela, obvezuje vse družbene činitele, da pomagajo, da ga bo držala in utrdila, kajti to bo najboljšo jamstvo, da bo kot nevtralna država od vseh strani upoštevana in spoštovana.

Blaž Singer

POŠIROKEM SVETU

PARIZ — Ugledna ameriška antropologinja Margaret Mead, ki je letos prejela nagrado Kalinga, katero podeljuje UNESCO za zasluge pri širjenju znanosti, je pripravila program, ki naj bi pripeljal do svetovne kulture. Margaret Mead se zavzema za uvedbo enotnega sistema ukrepov in simbolov, za enoten pisani jezik, ki bi ne glede na sedanje govorne jezike in pisave omogočil vizualno prikazovanje idej. Po njenem mnenju bi bilo nujno ustvariti skupen jezik, ki bi „temeljl na naravnem jeziku“, uporabljali pa bi ga narodi vsega sveta.

NAIROBI — V Tanzaniji so na podlagi prostovoljnega odločanja zasebnih kmetov ustanovili že več kot 3000 zadržanih naselij, v katerih živi in dela več kot milijon ljudi. Ustanavljanje takih naselij socialističnega tipa (udžami) pa se še ne preustano nadaljuje. Trenutno živi v takih naseljih 6 odstotkov tanzanijskega prebivalstva. Skupno ima Tanzanija 12,5 milijona prebivalcev; več kot 90 odstotkov jih živi na vasi.

KAIRO — Egipčanski parlament je izvolil 20 poslancev, ki bodo Egipt zastopali v zvezni skupščini Federacije arabskih republik. Nova zvezna skupščina se bo prvič sestala marca prihodnje leto. Imela bo skupno 60 članov, po 20 iz vsake zvezne države. Kakor znano, sta v Federacijo arabskih republik združeni poleg Egipta še Sirija in Libija.

NEW YORK — Glavni tajnik Združenih narodov je imenoval italijanskega funkcionarja v svetovni organizaciji Vittoria Guicciardija za svojega posebnega zastopnika, ki bo skrbel za rešitev humanitarnih vprašanj v stikih med Indijo in Pakistanom.

HANOI — Ameriški vojni ujetniki v Severnem Vietnamu ne bodo izpuščeni tako dolgo, dokler ameriški bombniki ne bodo ustavili bombardiranja Severnega Vietnama, ameriška vlada pa se lotila nujnih ukrepov, da se ustavi vojna. To je sporočil hanoiski radio kot nekakšen odgovor na izjavo ameriškega zunanjega ministra Rogersa, ki je na tiskovni konferenci napovedal, da namerava Amerika nadaljevati svoje nedavno okrepljene letalske napade na ozemlje Severnega Vietnama.

BUKAREŠTA — Romunski predsednik Nicolae Ceausescu se je zavzel za sodelovanje Romunije z vsemi socialističnimi državami. Hkrati je Ceausescu naglasil, da Romunija sodeluje v mednarodni delitvi dela in razvija gospodarske stike z vsemi državami, ne glede na njihove družbenopolitične ureditve; ravna po načelih popolne enakopravnosti, spoštovanja neodvisnosti in suverenosti vseh držav ter nevmešavanja v notranje zadeve drugih. Romunski predsednik je dejal, da je v Evropi opaziti nova znamenja ponuščanja in sodelovanja med evropskimi državami; tako so ustvarjene možnosti za pripravo evropske konference o varnosti in sodelovanju. Romunija bo sodelovala pri pripravah na to konferenco ter pri ustvarjanju ustreznega ozračja, da bi bili zagovorjeni neodvisnost in suverenost vseh držav ter zavarovano njihovo sodelovanje in vseh področjih.

ANDORRA LA VELLA — Popis prebivalstva v pirenejski državi Anorra je pokazala, da več kot dve tretjini prebivalstva (20.000) sestavljajo tujci. Samo 6000 prebivalcev te države se šteje za „Andorce“. Od dveh tretjin tujcev jih je 12.000 Špancev, več kot tisoč Francozov, 50 Italijanov, 30 Nemcev, 2 Čeha in 1 osamljen Iranec, nekaj pa jih je celo iz Kanade, Južne Afrike in Urugvaja.

NEW YORK — Glavna skupščina OZN je pozvala vse države, naj se vzdržijo groženj oziroma uporabe sile, in kot nedopustno razglasila nasilno prilasčanje ozemlja. V resoluciji, proti kateri je glasovala le Južnoafriška republika, je tudi zahteva, naj bi ustanovili učinkovit aparat Združenih narodov, ki bi lahko varoval mir. Cimprej pa naj bi sklenili tudi sporazum o definiciji nasilja.

HAMILTON — V pooblaščenih britanskih krogih so potrdili vest, da bo francoski predsednik Georges Pompidou februarja prihodnjega leta uradno obiskal London. V prvih mesecih prihodnjega leta pa bo gost britanske vlade tudi zahodnonemški kancler Willy Brandt.

LJUBLJANA — Prejšnji teden je umrl bivši ljubljanski župan Marijan Dermastia. Med narodnoosvobodilno vojno je bil poveljnik raznih enot, po vojni pa je med drugim opravljal funkcije guvernerja Narodne banke FLRJ, pomočnika ministra za finance FLRJ, člana izvršnega sveta SR Slovenije itd. Kot svojemu dolgoletnemu županu pa se mu ima Ljubljana zahvaliti za marsikatero moderno urbanistično rešitev.

KOROŠKI ŠTUDENTJE SLOVENSKE JAVNOSTI

Klub koroških študentov v Ljubljani nam je poslal naslednjo izjavo, ki jo v celoti objavljamo.

Uredništvo

Koroški študentje, zbrani na letni skupščini svojega kluba 3. decembra 1971, smo med drugim obravnavali tudi razmere, v katerih žive naši slovenski rojaki v avstrijskem delu Koroške, ter ugotavljamo:

Trenutno je najbolj pereče vprašanje osnovnega šolstva. Odkar je bilo 1958 odpravljeno dvojezično šolstvo, germanizacija zelo napreduje. Od 6735 otrok s slovenskim jezikom, kolikor jih leta 1949 ugotavlja statistika (po koroških navadah je število sicer še prenizko), jih danes obiskuje dvojezični pouk le še okrog 1500. Vsi drugi, večinoma zaradi skritega terorja, obiskujejo samo nemške šole. Temu vprašanju bi bilo treba posvetiti večjo pozornost ter, tudi s pomočjo matičnega naroda in jugoslovanske diplomacije, doseči pravičnejšo rešitev. Gre za ZAŠČITO koroških Slovencev in ne samo za izpolnitev 7. člena avstrijske državne pogodbe.

V zadnjem času najbolj vidni dokazi sovražstva, ki ga goji večji del

koroške družbe nasproti Slovencem, pa so:

silovit odpor proti izpolnitvi določila 3. točke 7. člena avstrijske državne pogodbe, to je namestitev dvojezičnih topografskih napisov;

perfidno preprečevanje, ko je Mohorjeva družba hotela kupiti vetrinjski grad;

preprečitev gradnje tovarne gospodinjskih strojev Gorenje pri Pliberku, a nadaljevanje penetracije slovenskega ozemlja s podjetji tujega nemškega kapitala;

nadaljevanje s prakso, da avstrijska državna oblast nikdar ne izsledi krivca, ki je npr. odstranil slovenski napis ali onesažil partizanski nagrobni kamen ali spomenik in to kljub zaščitenosti teh spomenikov z avstrijsko državno pogodbo. Slovenske fante, ki z namestitvijo slovenskega krajevnega imena poleg nemškega dejansko samo opozarjajo na neizpolnjeno določilo 3. točke 7. člena avstrijske državne pogodbe, išče policija z vso vnamo in osumljene postavi pred sodišče (primer Marjana Šturma).

Na razrazličnejših področjih vsakdanjega življenja je čutili nemško nacionalistično sovražstvo nasproti

Korošcem, ki pa si največkrat upajo govoriti o tem le zelo zaupno, ker imajo težke izkušnje in zelo utemeljen strah, da si bodo z javnim pritoževanjem življenje še otežili.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da koroški Slovenci, organizirani v Zvezi slovenskih organizacij in v Narodnem svetu, vedno bolj odločno zahtevajo izpolnitev obveznosti 7. člena avstrijske državne pogodbe. Želimo pa, da v tem boju nastopajo kar najbolj enotno. Po odločnosti prednjačijo dijaki in študentje, posebno okrog Kladiiva. Želimo, da vztrajajo v tem človeško globoko smiselnem boju za obstoj in svoboden razvoj koroških Slovencev. Klub koroških študentov na ljubljanski univerzi jim hoče biti zvest zaveznik ter jim pomagati, kjer in kolikor le mogoče.

Hkrati pa odločno protestiramo proti malodušnemu, razkrajajočemu pisanju nekaterih slovenskih publicistov v matični državi o nacionalnem vprašanju sploh in posebej o položaju in življenjski perspektivnosti Slovencev sklenjenega slovenskega ozemlja. Čudimo se, da je po tolikih dosežkih slovenskih kulturnih in drugih delavcev v slovenski zgodovini, zlasti še v narodnoosvobodilni vojni kaj takega sploh mogoče. Za sedaj imenujemo le naslednja imena: Taras Kermauner, Marijan Kramberger, Dušan Pirjevec in Dimitrij Rupel. To so danes najvidnejši predstavniki manjvrednostnega kompleksa mnogih Slovencev nasproti drugim narodom, zlasti nasproti Nemcem, in glavni predstavniki domišljave elitnosti med Slovenci.

Njihovo sovražstvo do slovenske tradicije in cinično izražanje o ideji humanizma je nekaj izredno negativnega. V konkretnem navajanju zadnjih spisov teh publicistov moramo biti v tej zvezi le kratki. Omenjamo le Probleme, ki so že nekaj časa glavno zbirališče piscev takega duha. Zal so Problemi potegnili za seboj tudi mariborske Dialoge, ki bi se kot revija slovenskega obmejnega mesta morali zavedati svojih nalog in dolžnosti. Zelo glasni so bili pisci takega duha tudi na srečanju slovenskih književnikov v Štatenbergu 24. septembra tega leta. Odločni ugovori Janka Messnerja in Branka Rudolfa v Naših razgledih ter Boris Pahorja v tržaški reviji Zaliv kažejo, da se precejšen del slovenske javnosti s takim pisanjem ne strinja. Trenutni višek te duhovne zmedenosti pa dokumentira Marijan Kramberger s svojo razpravo Poskus drugačne ljubezni do Slovencev, ki je izhajala v Sodobnosti od 8. do 11. številke. Znanstve-

Koroški kulturni dnevi tudi letos uspeli

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev oziroma njun pripravljalni odbor je letos že tretjič priredil Koroške kulturne dneve (od 27. do 29. decembra) v Delavski zbornici v Celovcu.

Tudi tokrat je prirediteljem za sodelovanje uspelo pridobiti ugledne strokovnjake, ki so pritegnili številne obiskovalce. Predavanj se je udeležilo tudi več častnih gostov. Tako je ob otvoritvi Koroških kulturnih dnevov v imenu pripravljalnega odbora dr. Pavel Apovnik med drugimi pozdravil generalnega konzula SFRJ v Celovcu Bojana Lubeja, zastopnika ljubljanske filozofske fakultete prof. dr. Frana Zwitterja, zastopnika kulturnega referata pri Koroški deželni vladi dr. Baumanna in druge. Po pozdravnih besedah zastopnika ljubljanske Univerze so takoj pričeli z delom.

Kot prvi je bil na sporedu referat Boga Grafenauerja, ki je govoril o Mitologiji koroške zgodovine pri Slovencih in Nemcih. Zatem je bila otvoritev razstave periodičnega tiska koroških Slovencev, na kateri je uvodoma govoril Gustil Malle. Popoldne je Nace Šumi govoril o regionalni in nacionalni likovni umetnosti, za njim pa še Breda Pogorelec o Različnih plasteh slovenskega jezika na Koroškem. V torek je s predavanji pričel Andrej Moritsch, ki je referiral o Socialnogeografskem razvoju katastrske občine Št. Pavel na Zilji v preteklih 150 letih. Nato je Raziskovalni kolektiv (Avgust Brunnik, Teodor Domej, Janko Malle, Jože Messner, Mirko Messner, Vida Obid, Štefan Pinter, Valentin Sima, Kristijan Schellander, Marjan Sturm, Ljode Wieser, Vinko Wieser) podal Socioekonomsko in prostorsko analizo južne Koroške na primeru štirih vasi, medtem ko sta popoldne Vladimir Klemenčič in Pavel Apovnik govorila o Združenju občin na dvojezičnem ozemlju. Isti dan je bil v Domu glasbe v Celovcu še literarni večer na katerem so iz svojih del brali domači avtorji Andrej Kokol, Milka Hartman, Janko Messner, Valentin Polanšek, Gustav Janusch in Florijan Lipusch.

Zadnji dan predavanja, v sredo 29. decembra so bili na sporedu še referati Jožeta Koruze (Bukovniki in bukovištvo, poizkus nove opredelitve), Janeza Höflerja (K umetnozgodovinski interpretaciji beljaškega slikarskega kroga v 15. stoletju) in Mirka Juterška (Sodobni likovni umetniki na Koroškem). Delo 3. Koroških kulturnih dnevov so zaključili s strokovnimi krožki, in sicer Zgodovinsko-sociološki, Jezikovno-literarni in Umetnostni krožek. Ob zaključku letošnjih Kulturnih dnevov je jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej za sodelavce priredil sprejem. Obširno poročilo o Koroških kulturnih dnevih bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

ne nevzdržno je istovetiti problematiko, pred katero so postavljeni naši izseljenci in mnogi mladi strokovnjaki, ki ne morejo dobiti ustrezne zaposlitve doma, s problematiko, s katero se morajo spoprijemati Slovenci na svojem domačem, nad tisoč let sklenjeno naseljenem ozemlju. Dobro poznamo to „drugačno ljubezen do Slovencev“, ki nam jo razkriva Kramberger, poznamo jo zelo dobro iz številne publicistike imperialističnih potujočevalcev z ozemlja narodov okrog nas, do vseh potankostih skrbno izdelano v publicistiki germanizatorja: „Mi vas bolj ljubimo kakor vaši kulturno politični voditelji. Postanite Nemci in mnogo hudega vam bo prihranjenega.“ Ljubezniva grožnja. Tudi ta razprava dokumentira izredno zgodovinsko nevednost teh piscev. In kam s trditvijo o „privilegiranem“ položaju Slovencev v zamejstvu (11. številka,

str. 1104) nasproti Slovencem v matični državi zaradi tega, ker imajo možnost postati „polinacionalni“ itd. Kramberger je celo sourednik revije Sodobnost, tiste revije, ki je bila leta 1932/33 ustanovljena prav zaradi tega, da v podobno megletem kulturnem ozračju prinese jasnost in čistost v slovensko kulturno in politično življenje. Leta 1965 je bila Sodobnost deklarirana kot revija, ki jo je ustanovila Socialistična zveza delovnega ljudstva. Ali revija uresničuje svoj socialistični značaj?

Pričakujemo, da predvsem Društvo slovenskih književnikov v svojem samoupravnem delovnem področju nekaj ukrene. Smo proti administrativnim ukrepom!

Ljubljana, 14. decembra 1971.

Klub koroških študentov v Ljubljani

Razstava „Iliri in Dačani“ odpira pogled v daljno preteklost

V sodelovanju z Zgodovinskim muzejem Transilvanije iz Cluja je Narodni muzej v Beogradu pripravil izredno zanimivo razstavo, s katero gostuje trenutno v Narodnem muzeju v Ljubljani. Gre namreč za razstavo „Iliri in Dačani“, ki je za Slovenijo nedvomno važen kulturni dogodek. Razstava je dragocena predvsem zato, ker omogoča vzporejanje sodasnega kulturnega razvoja dveh močnih antičnih narodov, ki sta v zaledju visokih središč Grčije in Italije ustvarjalno gradila svoji lastni življenjski in umetnostni izraz.

Razstava prikazuje predmete dveh istočasnih kulturnih krogov in je obiskovalcu dana možnost, da vzporeja dosežke tako Ilirov kot Dačanov v zadnjem tisočletju pred našim štetjem. Razstavljenih je 297 ilirskih predmetov in 305 dačanskih predmetov.

Iz ilirskega kulturnega kroga so posebno pomembne nekatere grobne celote (dvojni grob iz Dobrače v Srbiji, grob iz Brezja v Bosni in Hercegovini, grobovi iz Kopolja, grobne najdbe iz Trebeništa v Makedoniji) in bogati depoji (Novi Pazar).

Iz dačanskega kulturnega kroga pa je predvsem omeniti nekatere bogate najdbe, kot je zlata čelada in srebrne čaše iz Agighiola v Romuniji in inventar dačanske kovnice iz Tilisca v Romuniji.

S to razstavo, ki od prejšnjega tedna gostuje v Ljubljani, so hkrati počastili tudi VIII. mednarodni kongres za prae- in protozgodovino v Beogradu; Narodni muzej v Ljubljani pa z gostovanjem te razstave zaključuje prireditve v čast 150-letnice svojega obstoja.

Razstava v Arkadah (Ljubljana, Trg revolucije 18) ostane odprta do 5. februarja 1972, in sicer dnevno od 10. do 20. ure, v nedeljah pa od 10. do 13. ure.

STONE SVETINA

103

UKANA

DRUGA KNJIGA

2

V življenju je običajno tako, da se stvari razvijejo drugače, kot si predstavljajš ali želiš: in nikoli ne veš vnaprej, kako boš ravnal v uri preizkušnje.

Ana se je srečanja z vosovci bala bolj kot smrti. Noč za nočjo se je prebujala iz morečih sanj, vsa potna od razburjenja. Včasih je zaječala, ko da jo duši, in kriknila, da so se strahoma zbudili vsi okoli nje. Sanjala je, da jo zasledujejo temni možje brez obrazov, se približujejo z vseh strani, ona pa beži, beži pa ne more ubežati. Beži skozi grmovje, čez ostrorobno kamenje, beži ob obrežju prosajne reke, se udara v pesek do gležnjev... potem pa vse globlje in mukoma izvlači noge, ko da jo zemlja vleče vase... Ne more več bežati, tudi skriti se ne more, se nima kam... Vse je v mrakobni megli, iz nje se ji približujejo možje brez obrazov. Vidi njihove roke, ki se stezajo po njej in jo grabijo. Vse čuti na razbolelem telesu, pa si ne more pomagati. Povsod, kjer se telo lahko pregiba, čuti vezi, ki režejo v meso. Vse to se dogaja v temni in popolni tišini. Koček za koščkom obleke ji trgajo s telesa, da umira od strahu... Posiljujejo jo, zaliva jo stud, pomežan z grozo. Želi si samo umreti, pa tudi umreti ne more... Na prsih čuti svinčeno težo, ne more se premakniti...

Usta ima zamašena z umazano cunjjo, trudi se, da bi imela prosta vsaj usta, dolgo se trudi, hoče klicati na pomoč...

Kadar se ji posreči krikniti „Primož!“, se prebudi. Tedaj se sence temnih mož porazgube, ona pa premakne ude, globoko zajame sapo. Vsa je premočena, srce ji divje razbija. Tesnoba pa ostane. Primoževo ime jo osvobaja more in jo vrača v življenje. Zato se vse njene sanje groze spreminjajo v napor, da bi zaklicala njegovo ime.

Vsak dan se je bala noči. Podnevi je razmišljala o svojem strahu. Wolf in za njim Orlov ter spremljevalci-obveščevalci so ji zasejali v dušo takšen strah, da še misli na to, kaj bo z njo, ni mogla prenesti. Da, to je maščevanje Orlova, ker se mu ni vdala, njegov užaljen ponos... Preden so jo odpeljali, ji je dejal: „Kaj vse bodo počeli s teboj! Tega si ne moreš predstavljati. Smiliš se mi. Slekli te bodo do gola in obesili za roke. Povedala boš več, kakor veš. Pozanimali se bodo za vsak del tvojega telesa. Pekli te bodo na žerjavici.“

Ko je neko noč spet vsa prepotena kriknila in se zbudila, je sedela ob njej zdravnica in držala roko na njenem čelu. V soju sveče je videla spokojen obraz in dobre, mehke oči, ki so jo razumevajoče gledale.

„Ne boj se. Pri nas si in nič se ti ni treba bati.“ Dala ji je neke tablete, da se je umirila in zaspala.

Vse dneve je prebila med ranjenci. Preobvezovala jih je, jim dajala piti in jih tolažila, se pogovarjala z njimi; tako se je zamotila in pozabila na vse drugo. Nekaj dni je bila bolnišnica popolnoma blokirana. Straže so bile na položaju noč in dan, vse je bilo pripravljeno na odhod. Hrano in vodo so za se omejili. Nekaj težko ranjenih je umrlo. Pokopati si jih niso upali, tako stroga tišina je bila zapovedana. Znosili so jih v bunker, kjer so gnili in zudarjali.

Tisti dan, ko je šla nemška kolona gorskih lovcev samo streljaj od bolnišnice, je bilo vse kot izumrlo. Ranjenci niso stekali, govorili so le šepetaje, ognjev niso zakurili. Šele ko so šle kolone mimo, ne da bi odkrile bolnišnico, se je med ranjence vrnilo upanje v življenje, Ane pa se je lotil obup: komu bo prišla v roke?

S tihim in požrtvovalnim delom se je vsem priljubila. Ranjenci so jo kar naprej klicali in izražali željo, da bi ostala pri njih. Tudi zdravnica jo je vprašala, če bi hotela ostati v bolnišnici, in se je zelo začudila, ko ji je povedala, da bi ostala prav rada, pa žal ne razpolaga sama s seboj.

Nekaj dni zatem, ko so se Nemci umaknili, sta prišla ponjo dva vosovca. Vodnik jima je izročil pismo in napisal poročilo, kako se je obnašala med napadom. Ko mu je v slovo stisnila roko, ji je obljubil, da bo Primož dobil njeno pisanje.

Brez zapletljajev so prehodili dolgo pot — navzdol, navzgor in spet navzdol po krajih, ki jih še nikoli ni videla. Šli so tudi skozi vas, kjer je bil duh po paležu še svež. Med ruševinami so tapali žalostni starci in otroci ter slikali po kletah za ostanki hrane.

Več kot eno uro prej, preden so prišli na cilj, so ji zavezali oči; nato jo je eden vodil za roko. Tudi tadva ji nista zvezala rok. Čeprav molčeča, sta ji vzbujala več upanja.

Sredi strmega pobočja v gozdu so ji sneli z oči črno ruto. Bili so na nekakšni ploščadi. Zagledala je železna vrata v betonskem okviru. Tu se je sprehajal stražar in jo s pohotno zvedavostjo ogledoval od nog do glave, kot da že dolgo ni videl ženske. Uganila je, da je tu podzemski bunker, verjetno bivše skladišče municije italijanske vojske, kakršnih je bilo po obmejnih hribih precej. Okolica je bila porasla s štorastim drevjem.

Koroški in mariborski lovci šovinističen napad

so se udeležili prijateljskega srečanja

na slovenske mladince v Celovcu

Na povabilo predsednika Lovske zveze Maribor, tovariša Lojzeta Briškega so se člani Kluba prijateljskega lova, slovenskega lovskega društva v Celovcu, udeležili prijateljskega srečanja mariborskih in koroških lovcev, ki je bilo letos 11. decembra zvečer v samopostrežni restavraciji v Mariboru.

Srečanje maribor. in koroških lovcev je bilo zelo prirčno. Na tem večeru so se zbrali predsedniki lovskih družen iz Pernice, Pesnice, Framma, Malečnika, Staršev iz Rače in še več drugih krajev. Naš Klub prijateljev lova pa je zastopalo devetnajst članov. Pozdravne besede je spregovoril predsednik Lovske zveze Maribor tovariš Lojze Briški, ki je v svojem pozdravnem govoru poudaril potrebo in korist takih srečanj in želel, da bi ta iskrena povezava med lovci mariborske zveze in člani slovenskega lovskega društva Kluba prijateljev lova, katera že obstoja nad tri leta — ostala trajna. Želel je, da bi imeli „ravne cevi“ in obilo slovskega doživetja.

Med nami je bil tudi bivši predsednik Lovske zveze Maribor, tovariš Ivo Skerlovnik, katerega poznamo vsi koroški lovci kot pobudnika in organizatorja, ki je pred leti zbral ledino teh lovskih srečanj med Mariborčani in Korošci. Tudi predsednik Kluba prijateljev lova tovariš Karl Prušnik-Gašper se je oglašil k besedi in se v imenu slovenskih lovcev iz Koroške zahvalil za tovariško povabilo in prirčno pozornost, ki jo zamejskim lovcem posvečajo mariborski tovariši. Poudaril je, da tovarštvo in prijateljstvo med lovskimi tovariši tu in onstran državne meje ni slučajno. Korenina tega iskrenega slovskega sodelovanja segajo v polpreteklo zgodovino, ko so se tukajšnji in tamkajšnji lovci ramo ob ramo borili kot partizani proti skupnemu sovražniku Hitlerjevemu fašizmu in skupaj prelivali kri za lepšo bodočnost vseh ljudi.

Po uradni delu našega tovariškega lovskega srečanja je tajnica Kluba prijateljev lova tovarišica Ma-

rica skupno s predsedniki izdelala načrt razporeditve lovcev za naslednji lovski dan. Predsedniki že preje omenjenih lovskih družen so seznanili naše tovariše s posebnostmi lovišča in hkrati določili zborna mesta pred hotelom „Orel“.

Že ob desetih zvečer smo se začeli poslavljati, v želji, da bomo spočiti drugi dan lažje premagovali napore, ki so povezani z lovom. Vendar razšli smo se šele, ko je ura odbila polnoč. Pa kdo bi mogel iti v posteljo in zapustiti prijetno družbo, ki je bila razgreta od pristnega štajerskega vina? Pesem je sledila za pesmijo, sprva le bolj z redkimi izbranimi glasovi in končno je pelo vse od kraja...

In naslednjega dne v nedeljo? Kro-nno lovskega uspeha je seveda nosila lovska družina iz Staršev. Ob pozdravu lovinu je pred lovci ležalo: 63 fazanov 10 kur, ena srna (bila težko ranjena v prometni nesreči in uplenjena od lovca) 5 zajcev in ena lisica. Ko smo se nekaj dni pozneje srečali z našimi lovci iz St. Janža v Rožu, iz Železne Kaple, Klopinja, Škocjana, Mokrij, Kotmare vasi, Vr-

be, Radiš, Celovca, Obirske in Lepe-ne, smo enodušno ugotovili, da smo vsi streljali na fazane in da le malo-kdo ni imel svojega plena. Toni iz Vrbe in Gašper iz Čahorč sta izstrelila petdeset nabojev. Beguša Francija, lovca iz Bistrice v Rožu, je bolela rama od streljanja. Večina pa je bila mnenja, da je mnogo več prostora okoli fazana, kot pa v njem samem, zato ga ni lahko sklatiti iz zraka.

Pa tudi to so naši lovci povedali, da so bile njih oči rosne od ganotja, ko so se poslavljali od lovskih družen. Za nekatere je bil povratek domov zelo pozen oziroma zgoden, kar pa seveda ženam naših lovcev gotovo ni ugajalo. Težko je biti zakonska družica strastnega lovca in prijatelja narave. Ob tej priliki pa naj zapišemo še nekaj. Prirčna zahvala lovskim družinam Lovske zveze Maribor za veliko lovsko srečo in tovarštvo, ki smo ju bili deležni v vaših lepih loviščih. Za naprej pa želimo, da bi se vsaj enkrat na leto zopet srečali in utrjevali naše že tradicionalno lovsko tovarštvo.

Udeleženec lova

Okrajna kmetijska zbornica v Celovcu imela svoj občni zbor

Na zadnjih kmečkoborskih volitvah 14. novembra letos je bilo v okraju Celovec izvoljenih 12 mandatarjev (8 OVP, 3 SPO in 1 SJK), ki so v ponedeljek 27. decembra letos na svojem okrajnem občnem zboru volili svoje vodstvo. Za predsednika okrajne kmetijske zbornice je bil ponovno izvoljen Lorenz Schellander iz Bilčovsa (OVP), za prvega podpredsednika Grimschitz iz St. Ruperta pri Celovcu in za drugega podpredsednika Pavel Krušič po domače Šenhlab iz Bilčovsa (SPO). Za tajnika so izvolili Stefana Bauer-ja. Prezident koroške kmetijske zbornice, ekonomski svetnik Sodat je zaprisegel ponovno izvoljenega predsednika okrajne kmetijske zbornice Lorenza Schellandra, le-ta pa je zaprisegel ostale odbornike v kmetijski zbornici. Kot gostje so bili na občnem zboru med drugimi tudi okrajni glavar iz Celovca dr. Marko in deželni poslanec ter podpredsednik Zveze slovenskih organizacij Hanzej Ogris iz Bilčovsa.

V imenu Skupnosti južnokoroških kmetov je okrajni odbornik Toni Krušič čestital soglasno izvoljenemu predsedstvu okrajne kmetijske zbornice in hkrati izrazil željo, da se je treba kljub različnim gleda-

njem prizadevati, da bi bilo sodelovanje vseh frakcij v okrajni kmetijski zbornici konstruktivno. Za takšno prizadevanje je dejal Toni Krušič bo vedno pripravljen žrtvovati vse svoje sile.

Z velikim zadovoljstvom ugotavljamo, da imamo v okrajni kmetijski zbornici v Celovcu kar dva slovenska zastopnika; Tonija Krušiča in drugega podpredsednika okrajne kmetijske zbornice Pavlija Krušiča po domače Šenhlaba iz Bilčovsa (SPO).

Obema slovenskima zastopnikoma želimo, da bi se uspešno borila za enakopravnost slovenskega kmeta v okrajni zbornici v Celovcu.

Nova dravska elektrarna v Borovljah

Kakor smo že poročali v našem listu, bodo Avstrijske dravske elektrarne začele graditi novo rečno elektrarno v Borovljah. Sedemsto metrov zahodno od pritoka ljubeljske Borovnice v Dravo bodo zgradili 18 metrov visok betonski zid, ki bo spremenil reko Drave v enajst kilometrov dolgo jezero z površino 3,8 kvadratnih kilometrov. Tudi južno stran novega jezera bo obrabljal 9,9 kilometrov dolg nasip, ki bo pri bodoči elektrarni dosegel najvišjo višino 18 metrov.

Zasliševalec je naposled polisnil prednjo nekaj pol papirja in svinčnik ter ukazal:

„Vse, kar si povedala, boš napisala, vendar bolj n drobno in bolj obširno. Poslej se boš menila s šefom. Opozarjam te, da nimamo dosti časa. Ne piši nič takšnega, kar bi lahko zameglilo tisto, kar nas zanima. Vnaprej ti povem, da ti ne bo dobro.“

Samo prikimala je in se globoko oddahnila, ko je stopila nazaj v celico in so se za njo zaprla vrata.

Naslednji dan so jo premestili v prostor, ki je imel okno, skozi katero je videla zaveso svežega zelenja v medlem sončnem svitu. Tik pod oknom je bila miza, grobo zbita iz nekaj desk, za stol pa je rabil zaboj od min. Pisala je dva dni. Stežka je prišla za svinčnik, ko pa je zlivala na papir resnico o sebi, ji je postalo lažje. Zmotili so jo samo dvakrat na dan, ko so ji prinesli v menazki nekaj hrane, juhi podobno brozgo, kjer je plavalo nekaj koščkov repe in krompirja. Osebe zapora je bilo gluho za občutke in želje jetnikov.

Podzemski bunker je bil podoben postaji med tem svetom in onstranstvom. Tu je vse, kar se je dogajalo, izražalo prehodnost in relativnost človeškega življenja. Trdno se je odločila, da bo napisala vse, kar bi utegnilo zanimati tiste, ki jim je zdaj pripadala. Zavedala se je, da se mora boriti s slehernim vlaknom, da bi ji verjeli.

Ko je bila gotova, je vse še enkrat prebrala. Toda ta resnica o njenem življenju se ji je zdela tuja in povsem nemogoča. Saj je bila zdaj drug človek. Po vsem, kar se je zgodilo in kar je doživela, še sama ni mogla več razumeti svoje preteklosti. Prefekta resnica o njej ji je postala laž, v katero naj verjamejo zasliševalci, ona pa ne. Najteže se spremeni človek v oči drugih ljudi. O tem je bila prepričana. Toda resnice se ne da spremeniti. In to je najbolj tragično...

Sele pred enim tednom smo zvedeli o šovinističnem napadu na štirir slovenske mladince v Celovcu.

V kavarni Kosta v Celovcu so sedeli 9. novembra zvečer ob 22. uri štirje slovenski fantje: Virnik Andrej, Polanšek Herbert, Zablachan Florijan in Maloveršnik Janez vsi iz okolice Železne Kaple in kramljali med seboj v materinem jeziku, po slovensko. Pri drugi mizi so sedeli štirje tuji fantje, katerim je bila slovenska govorica očividno trn v peti. Ne da bi jim kdo kaj hotel, so začeli izzivati slovenske fante z besedami: „Verdamme Tschuschen, geht wo anders hin, verdamme Windische Tokern“ itd. Prišlo je do besednega dvoboja, v katerem so naši fantje stvarno dokazovali, da je samoumevno, da govorijo v slovenskem jeziku. Eden izmed izzivalcev je zapustil lokal, očividno je šel po pomoč. Ko se je le-ta zopet vrnil, so se ostali izzivalci dvignili in skupno odšli iz kavarne. Kmalu za njimi so tudi naši mladinci zapustili lokal z namenom, da grede domov. Na ulici 10. Oktoberstraße že blizu glavnega trga pa so bili mladinci surovo napadeni. Virnik Andrej, ki je takrat služil vojaški rok, je bil z nekim trdim predmetom tako težko ranjen na glavi, da je dobil pretres možganov in je radi tega ležal 16 dni v vojaški bolnišnici v Celovcu. Tudi Polanšek je bil ranjen na nogi. Ko je prihitela policija na kraj napada, so se zlikovci razkropili na vse

strani, vendar je policiji uspelo, da je enega od njih ujela in ga zaslila. Virnik tudi trdi, da je policija izjavila, da bodo ta slučaj predali državnemu tožilstvu. Virnik je tudi povedal, da so se pri zaslišanju oficirji napram njemu dostojno vedli, samo neki podoficir iz Škocijana v Podjuni je večkrat prišel k Virniku, ko je ležal v bolnišnici in ga izzival z besedami: „Was wollt ihr

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

Vabilo na igro

LEPA VIDA

katero uprizori SPD „Bilka“ v nedeljo 9. januarja 1972 ob 14.30 uri popoldne in ob 19.30 uri zvečer pri Miklavžu v Bilčovsu. Sodelovali bodo tudi godci našega društva. Potrudili se bomo, da vam ne bo žal. Odbor

denn ihr Windische aus Eisenkappel, wollt ihr eine Mauer um euch bauen...“

Značilno za napad na slovenske mladince pa je čudno naključje, da je ravno v tisti noči bil oskrnjen v Žrelcu partizanski nagrobni spomenik.

SLOVENSKA MLADINA

smučarski tečaj

prireja tudi letos za člane in prijatelje

pri Lapšu v šentjanških Rutah, in sicer v dneh od 3. do 6. januarja 1972.

Smučarski tečaj bo pod strok. vodstvom prof. Antona Malleja. Cena za prenočišče in polno oskrbo bo znašala 65 šil. na osebo in dan. Za plačilo žičnice na Rutah bodo na razpolago vozovnice po znatno znižani ceni. Za tečaj je potrebna ustrezna smučarska oprema.

V večernih urah se bomo pomenili o aktualnih vprašanih in tudi za družabnost bo v zadostni meri poskrbljeno. Ogleдали si bomo tudi film o smučanju.

Udeleženci smučarskega tečaja se bomo zbrali v ponedeljek 3. januarja ob 9. uri dopoldan v gostilni Tišler v St. Janžu v Rožu. Prijave za smučarski tečaj bomo sprejeli najkasneje do 30. 12. 1971 pisмено ali telefonsko na naslov:

Slovenska mladina, Gasometergasse 10/I, 9020 Celovec tel. (0-42-22) 85-6-24

Odbor

CENJENIM BRALCEM!

Po dolgoletni tradiciji tudi letos ob koncu leta kot vidno povezavo med listom in bralci prilagamo današnji številki stenski koledar, ki naj vas vsak dan spominja, da tudi v novem letu ostanete zvesti „Slovenskemu vestniku“ in ga pomagata širiti in krepiti v krogu svojih znancev in sorodnikov.

Uredništvo

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone

Nekaj časa sta jo pustila, da se je lahko nagledala modrine neba med vejevjem bukovih krošenj, potem pa je prišel dežurni s ključem in vrata podzemlja so zaškripala.

„Hajdi!“ je dejal surovo tisti, ki je odklenil in ji pokazal vhod, kjer so se betonske stopnice izgubljale v temačen rov. Bile so precej blatne, po čemer je sklepala, da hodi dosti ljudi po njih. Počasi se je napolnila skozi rov in z roko lovila ob steni ravnotežje. Noge je premikala težko, kot bi bile svinčene. Spremljevalec je šel za njo. Na dnu je prižgal električno svetilko in ji posvetil po dolgem hodniku, kjer so bili razmeščeni prostori.

Drtela je od lesnobe. Tu in tam je slišala izza vrat človeške glasove, ki so ji zveneli, kot bi zavijal veter. Pred njo je zazijal temačen prostor, v katerem je v desnem kotu razločila nekaj slame. Vstopila je in obstala med golimi štirimi stenami. Vrata so se za njo škripaje zaprla. Prav pod stropom je bila majhna odprtina, skozi katero je prihajala medla svetloba in zrak.

Dolgo časa je stala kot odrevenela, dokler je niso začele boleti noge. Potem je legla na slamo, zakopala obraz v dlani in bradko zaihtela. Zaspala je šele proti jutru.

Naslednji dan je prišel tisti, ki jo je bil zaprl, in jo odpeljal v majhno sobo z oknom, kjer jo je sprejel zasliševalec. Pred seboj je imel vse njene listine in ni bil ne surov ne prijazen. Bil je srednjih let, bledega obraza in tanke postave. Nepremično in ostro jo je meril z očmi.

Vse, kar mu je povedala — tako kakor Pemcu — je sprejel dokaj hladno. To je zaznala s strahom — navdala jo je občutek, da je njena usoda že zapečatena in prav nič odvisna od njenih besed. Njegova hladna ravnodušnost jo je samo užalostila, ker je vedela, da se nima pravica jeziti. Vdala se je v usodo in v skopih besedah ponovila, kar je bilo napisano.

Njena preteklost je otrpnila, bodočnost pa se ji je ustavila na zarjavelih šibikah, kjer sta bila ujeta nebo in pomladanski veter. Bila je prav tako daleč, prav tako neznana in neodvisna od nje, kot vesolje...

Skrivnost njenega življenja, razgaljena na papirju, jo je odrešila skrbi in napetosti. Postajala je ravnodušna. Sedaj je lahko tudi spala. Zdaj, ko je opravila sama s seboj in se jim vsa razgalila, si je zaželela umreti, kakor si je včasih želel Primož.

Zvečer je legla, strmela v betonski strop, kjer je trepetala noč, in ponavljala Primoževe besede: „Lepo je umreti in obležati kakor listje v tihni jeseni.“

Njemu bo ostala zvesta do poslednjega diha. Samo on jo je razumel, ji odpustil in bil dober z njo. Sele zdaj, ko se je sprijaznila z mislijo na smrt, se je mirno vdala v usodo. Pretehtala je vse svoje življenje in ugotovila, da je bilo v njem samo nekaj lepih, nepozabnih trenutkov, vse drugo pa je bilo nesmiselno beganje in iskanje.

Šef jo je poklical predse takoj, ko je prebral njeno poročilo. Začudil se je njeni spokojnosti. Med njima je bila prevelika pregraja, da bi jo moglo prerasti razmerje razumevanja. Zazrl se je vanjo s predirljivimi očmi in ji dejal z brezbarvnim glasom:

„Zdi se mi, da si pisala iskreno, čeprav jih večina laže in si s tem več škodi ko koristi.“

Po nekaj običajnih vprašanih je njegova pozornost obstala na Hrastu in agentu Alfii. Posebej so ga zanimali njeni podrobni vliosi o Wolfu. O njem sta se dolgo pogovarjala, kot bi se menila o starem, dobrem znancu. Ta pogovor je po malem ustvaril med njima človeško razmerje. Doumela je, da se je končno srečala s pravim Wolfom protiigralcem, dostojnim nasprotnikom, ki mu lahko vsaka njena resnična izjava pomaga v boju.

Bereitschaft zur nationalen Toleranz

Im Gegensatz zu anderen, auf gleicher Zivilisationsstufe stehenden Nationen erscheint das „menschrechtliche Bewußtsein“ des Durchschnittsösterreicher noch verhältnismäßig unterentwickelt. Das beweisen auch verschiedene Meinungsumfragen über die Einstellung gegenüber unseren jüdischen und anderssprachigen Mitbürgern sowie gegenüber Gastarbeitern und Gaststudenten. Diese, teils geschichtlich, teils auf Grund einer einst genossenen und weitergegebenen deutschnationalen Fehlerziehung, teils aus in Einzelfällen persönlich gemachten „schlechten Erfahrungen“, bedingten Vorurteile bedürfen zu ihrer Überwindung nicht zuletzt auch der Übernahme entsprechender internationaler Verträge in unsere heimische Rechtsordnung und deren Bekanntmachung in Schule, Volksbildung und Tagespresse. Wenn sich daneben die Landeshauptleute und anderen öffentlichen Amtsträger in Kärnten und im Burgenland bei gegebenen Anlässen auch der anderen Landessprachen bedienen, würde dies nicht nur eine Höflichkeitsebene darstellen, sondern für die Angehörigen der slowenischen, kroatischen und magyarischen Volksgruppe als ehrlicher Beweis angesehen werden, daß das „amtliche“ Österreich ihre Muttersprachen nicht als „minderwertig“ ansieht. Hier gibt die katholische Kirche tatsächlich ein Vorbild, und zwar nicht nur durch den von Geburt aus dreisprachig aufgewachsenen Eisenstädter, sondern auch durch den persönlich deutschsprachigen Klagenfurter Bischof, der in der laufenden „Kärntner Diözessynode“ auch der slowenischen Landessprache Gleichberechtigung zuerkannte und so dankenswerterweise mithilft, der von Deutschnationalen und Renegaten „gepflegten“ Hetze gegen die ältere Landessprache entgegenzuwirken. Und wenn der Kärntner Landeshauptmann bei der kürzlichen Budgetdebatte im Landtag öffentlich die baldige Anbringung zweisprachiger topographischer Aufschriften im gemischtsprachigen Südkärnten (die uns als Österreicherin ja nicht nur als „staatsvertragliche Pflicht“, sondern vielmehr als selbstverständliche Freundschaftsgeste gegenüber unseren anderssprachigen Mitbürgern erscheinen sollte) in Aussicht stellte, kann dies nur mit Genußung verzeichnet werden. Denn „museumsreif“ müßten uns im Atomzeitalter nicht nur etwa der nordirische „Religionskrieg“, sondern auch die Reste des heimischen Antisemitismus und Antislawismus erscheinen!

warten, daß sie zweisprachige Aufschriften nicht nur von der öffentlichen Hand verlangen, sondern sie endlich auch selbst — sogar auf die Gefahr einer anfänglichen „Überschmierung“ — auf ihren Gasthöfen usw. anbringen, denn für den Privatbesitz bedürfen solche Aufschriften ja keiner amtlichen Ermächtigung. Ähnliches gilt für die Gottesdienstanzeigen in slowenischen und kroatischen bzw. gemischtsprachigen Pfarren. Obwohl der zweisprachige Hinweis auf die Sonntagsmessen in Hornstein/Voristan (Bgl.) nun schon seit Jahren unbeschädigt blieb, hat er in den anderen kroatischen Pfarren des Burgenlandes so gut wie keine Nachahmung erfahren.

Wo ein volksbewußter Kärntner Slowene seine Adresse zweisprachig anführt, wird dies heute ohne Schwierigkeiten auch amtlich zur Kenntnis genommen. So haben etwa bei den kürzlichen Kärntner Landwirtschaftskammerwahlen die Kandidaten der „Skupnost južnokoroških kmetov/Gemeinschaft der Südkärntner Bauern“ auf den Bezirkslisten von Klagenfurt/Celovec und Villach/Beljak sowie auf der Landesliste (bei letzterer allerdings nur den Ortschafts-

nicht aber auch den Gemeindennamen) ihre Adresse zweisprachig angegeben, in welcher Form sie auch von den Bezirkswahlleitern (Bezirkshauptleuten) „unzensuriert“ in der amtlichen „Kärntner Landeszeitung“ (22/44, 8. 11. 1971) veröffentlicht worden sind. Daß hier Eigeninitiative und keinerlei „Lenkung“ vorlag, beweist, daß ausgerechnet die slowenischen Kandidaten des Bezirkes Völkermarkt/Velikovec, in dem diese Volksgruppe noch am stärksten vertreten ist und sowohl der Bezirkshauptmann als auch sein der slowenischen Volksgruppe angehörender Stellvertreter Mitglieder der Liga für Menschenrechte sind, ihre Anschrift nur in deutscher Sprache anführten (so wie bedauerlicherweise auch die slowenischen Kandidaten auf den SPÖ- und ÖVP-Listen); desgleichen bei der Kundmachung über das Wahlergebnis („Kärntner Landeszeitung“, 22/47, 26. 11. 1971).

Sieht man von der Minderheit unbeherrschbarer deutschnationaler Starrköpfe ab, die zweifellos auch noch in manchen Amtsstuben, Schulen und lokalen Parteisekretariaten anzutreffen sind, ist die Bereitschaft zur nationalen Toleranz insbesondere

unter der Jugend unstreitbar im Wachsen begriffen. Dies bewies beispielsweise auch ein vom SPÖ-nahen „Bund Kärntner Studenten“ am 17. 11. 1971 an der Wiener Universität veranstalteter Diskussionsabend „Slowenen — diskriminierte Minderheit?“, zu dem auch unsere Menschenrechtsliga eingeladen (und durch Generalsekretär Dr. Körner und Minoritätenbeiratsmitglied Bister vertreten) worden ist. Dem gleich sachlichen wie informativen Referat des Obmanns der „Zveza slovenskih organizacij na Koroškem/Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten“, unseres Ligamitglieds RA. Dr. Franci Zwitter (Klagenfurt/Celovec), folgte — in einem vollbesetzten großen Hörsaal — eine von Studenten beider Kärntner Volksgruppen und aller politischen Anschauungen geführte Diskussion, in der unsere österreichische Pflicht zur restlosen Erfüllung unserer staatsvertraglich zugesicherten Volksgruppenschutz- und Förderungsmaßnahmen fast allgemein (nur ein einziger FPÖ-naher Student versuchte, allerdings ohne Echo, dies von einer vorherigen „Minderheitenfeststellung“ abhängig zu machen, während ein anderer, sich als „deutschnational im guten Sinn“ bekennender Kollege eine solche für unnötig hielt) bejaht worden ist. Selbst der anwesend gewesene und keineswegs „austrophile“

Auszugsweiser Abdruck des Artikels „Weltjahr gegen Diskriminierung 1971“ aus dem offiziellen Organ der Österreichischen Liga für Menschenrechte „Das Menschenrecht“, Nr. 4/1971.

Berichterstatte von RTV-Ljubljana, V. Plavčak, konnte nicht umhin, diese Veranstaltung positiv („Delo“, 1971/315, Ljubljana, 19. 11. 1971; deutschsprachige Übersetzung in Nr. 470/71 der „KLPD-Auszüge aus der slowenischen Presse“) zu beurteilen.

Es ist also heute keineswegs reif so, daß die „Zeit noch nicht reif“ wäre, Österreichs Volksgruppenrecht dem fortschrittlicheren Staaten unseres Zivilisationsbereiches zumindest anzugleichen oder nach einem halben Jahrhundert Republik endlich einmal unsere jüdischen und anderssprachigen Mitbürger auch „briefmarkenmäßig“ anzuerkennen, geschweige denn, für die staatsbürgerliche Information ebenfalls bedeutungsvolle internationale Menschenrechtskonventionen in die österreichische Rechtsordnung zu übernehmen.

Innerhalb weniger Monate wurde die Grabstätte der gefallenen Freiheitskämpfer und Opfer des Faschismus auf dem Friedhof von Ebenthal bei Klagenfurt zum drittenmal geschändet. Wieder sind die Täter „unbekannt“, die diesmal das Mahnmahl mit einer dickflüssigen schwarzen Farbe so stark beschmierten, daß selbst die Sicherheitsbehörden nicht mehr — wie in den beiden ersten Fällen — nur von einer Beschädigung, sondern von einer Zerstörung sprechen. Die — kostspielige — Reinigung läßt sich wahrscheinlich nur noch mit einem chemischen Präparat durchführen, das auf dem Gedenkstein unweigerlich Spuren hinterlassen wird.

Wir erachten es als unsere Pflicht, gegen diesen Vandalismus pietätloser Elemente mit aller Entschiedenheit zu protestieren, heißt es in einem Schreiben des Verbandes der Kärntner Partisanen an Innenminister Rösch.

Und weiter: „Angesichts der Tatsache, daß sich ähnliche Anschläge auf Grabstätten gefallener Freiheitskämpfer und Opfer des Faschismus in letzter Zeit gefährlich häufen, müssen wir unserer Verwunderung Ausdruck verleihen, daß es den Sicherheitsorganen noch in keinem einzigen Fall gelungen ist, die Täter auszuforschen, was in der Bevölkerung zu einer wachsenden Beunruhigung führt. Damit wollen wir keineswegs behaupten, daß die zuständigen Behörden nichts unternehmen; bei einer fortwährenden Erfolglosigkeit — die von gewissen Kreisen offensichtlich als Freibrief und geradezu als Aufforderung zu weiteren Anschlägen aufgefaßt wird — aber werden wir uns gezwungen sehen, zur Selbsthilfe zu greifen, um in Zukunft solche und ähnliche Ausfälle zu unterbinden.“

Dabei wollen wir ausdrücklich betonen, daß es sich in diesen Fällen um Grabstätten bezie-

hungsweise Grabdenkmäler handelt, die gemäß Artikel 19 des Österreichischen Staatsvertrages und gemäß den Bestimmungen des Bundesgesetzes vom 7. Juli 1948 besonders geschützt sind. Somit verstoßen Anschläge auf diese Einrichtungen sowohl gegen die österreichische Rechtsstaat-

Zum drittenmal geschändet

lichkeit als auch gegen internationale Verpflichtungen der Republik Österreich.“

Soweit der Brief unserer Kärntner Kameraden an den Innenminister. Die Schändung der Grabstätte österreichischer Freiheitskämpfer — auch polnische Kameraden, die im Kampf gegen den Nazismus hier ihr Leben gelassen haben, sind an diesem Platz bestattet — steht in Kärnten zweifellos mit dem von großdeutsch orientierten Kreisen geschürten Haß auf die slowenische Minderheit, auf „die Windischen“, in Zusammenhang.

Unter den Kärntner Partisanen waren viele Slowenen. Die Grabstätte ist in beiden Sprachen beschriftet, das allein ist schon manchen Leuten in unserem südlichsten Bundesland ein Dorn im teutonischen Auge. Hier von „Lausbubenstreichen“ zu reden, hieße die Dinge bewußt verharmlosen und dem Problem ausweichen. Ein Problem, das von gewissen Kreisen künstlich hochgespielt wird und dessen Väter unter jenen Leuten zu finden sind, die noch immer von der „Herrenrasse“ träumen und für die Minderheiten so etwas wie Bürger zweiter Klasse und „Minderrassige“ sind. Diese Leute wollen nicht wahrhaben, daß die

Slowenen österreichische Staatsbürger sind und dieselben Rechte haben wie sie. Und daß viele von ihnen in einer Zeit, da jene, die heute Gräber, Gedenksteine oder zweisprachige Ortstafeln beschmierem oder junge Leute zu solchen schändlichen Handlungen anleiten, brav mitgemacht haben, für Österreich gekämpft und ihr Leben hingegeben haben.

Die Schändung von Gedenkstätten österreichischer Freiheitskämpfer und Opfer des Faschismus ist, wie jede Grabschändung, kein Kavaliersdelikt, sondern eine gemeine Spitzbüberei, gegen die rigoros vorgegangen werden muß. Sind die Missetäter wirklich so „unbekannt“, daß man ihrer nicht habhaft werden kann? Und wenn man tatsächlich einmal einen von ihnen erwischt, sollte man ihm dementsprechend zur Rechenschaft ziehen.

In Kärnten, so wurde dieser Tage verlautet, droht Leuten, die sich unerlaubterweise einen Christbaum aus dem Wald „holen“, eine empfindliche Geldstrafe. Bis zu 60.000 Schilling können ihnen auferlegt werden. Die Wiederherstellung verwüsteter Gedenksteine kostet mehr als ein unrechtmäßig abgeschnittener Christbaum. Die Täter oder — dort, wo es sich um Jugendliche handelt — deren Eltern die Restaurierung der Grabstätten bezahlen zu lassen, könnte vielleicht andere „Lausbuben“ und Unbelehrbare von ähnlichen Gemeinheiten abhalten.

Nicht nur die Kärntner Partisanen, sondern alle anständigen Österreicher erwarten, daß es endlich gelingen wird, die Täter auszuforschen, und in Zukunft solche gewissenlose Aktionen, die dem Ansehen Österreichs schweren Schaden zufügen, unterbunden werden.“

Die zuständigen Behörden mögen dementsprechend handeln.

Dor neue Mahnruf, Nr. 12/1971

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA

Z zanimanjem je poslušal podrobnosti, ki jih je imela za nepomembne in jih ni bila napisala. Zanimal se je tudi za njene sodbe na podlagi dejstev in pogovorov z Wolfom.

Največje presenečenje pa je doživela naslednjega dne, ko je namesto zasliševalca zagledala Bliska. Gledal jo je s smejočimi se očmi, nekako tako ko takrat, ko mu je vrnila pištolo, ki mu jo je bila skrila.

Drug nad drugim sta bila začudena, tako sta se spremenila. Blisk ji je podal roko rekoč:

„V kako čudnih okoliščinah se srečava!“

„V slabih zame.“ Grenko se je nasmešnila in oči so se ji ovlažile. „Nisem te pričakovala, čeprav sem mnogo mislila nate in na Melito. Oprostila mi, če moreta. Povzročila sem vama veliko zlo. Pozno sem se zavedela, da ne delam prav.“

„Morda ni še prepozno. Poglavitno je, da si se zavedela. Najbrž tudi mene ne bi bilo več, če se ne bi bila. To se pravi, da je bilo že tedaj v tebi nekaj dobrega.“

„Veš, da te nisem mogla pogubiti, čeprav bi te bila po logiki šefov morala. Prvi korak na pravo pot sem storila prav pod tvojim vplivom.“

„Ce je tako, mi je laže pri srcu. Živimo v času, ko ni dano vsem, da bi takoj spoznali pravo pot, največ pa jih niti ne ve, za kaj gre. Popraviti zmoto ni za človeka nikoli prepozno, če le nima krvavih rok.“

„Kaj boste storili z menoj?“

„Nisem sodnik. Ne vem. To ni v mojih rokah. Pomembno je, da se načelnik zanima zate. Ugotoviti morajo, kaj si zagrešila in koliko si nam škodovala.“

„Ničesar nisem napravila, Blisk. Samo verovala sem napačno. Milijoni ljudi so v zmoti. Zato je vojna. Vprašujem se, ali bo pravico in resnico razodelo nebo ali sila močnejših.“

„Razodela se bo sama, skozi vest ljudi, o tem sem prepričan, kakor tudi o tem, da je v ljudeh več dobrega kot slabega. Besedo sem zastavil zate. Ne razočaraj me in povej, če leži na tvoji vestli krivda krvi, ker bodo vse preiskali. Ne bi rad ponovno igral naivneža in izpostavljaj še samega sebe.“

„Kako naj te prepričam, da imam mirno vest. Še preden sem sprejela prvo nalogo, sem se jim izneverila, ko sem prikrila tebe. Po njihovem zakonu bi bila za to odgovarjala z življenjem. Ne pozabi, da sem bila speči agent. V protipartizanski voz me je vpregel Wolf, ker bi bila sicer zavoljo angleščine delala v uradu za dešifriranje. Če bi mi bili to povedali vnaprej, prav gotovo ne bi bila privolila.“

Pogovarjala sta se ves dopoldan in do mrvice premlela vse iz njenega življenja. Led nezaupanja, ki je sprva še oklepal Bliska, se je stalil.

Sele proti koncu pogovora ji je povedal, da je Melita prišla k partizanom in da so mama zaprli Nemci. Razveselila in razžalostila se je hkrati.

„Melita je dobra. Njo je vleklo sem, ko se mama z mano še sanjala ni, kaj je prav. Šla je svojo pot, vztrajala je. Prosim te, Blisk, ne nadleguj te zavoljo mene.“

„To bo odvisno tudi od tebe. Upaj Lahko se zgodi čudež, da jo boš izvozila, če si rojena pod srečno zvezdo,“ je dejal Blisk, preden sta se razšla.

Ko je odšel, se ji je zdelo, da se je razsvetlilo nebo, da se je zemlja usmilila. Vrgla se je na slamo v kotu celice in se od veselja zjokala. Pozno v noč je razmišljala, kakšne načrte imajo z njo, in primerjala se je z orehovo lupino, ki jo premetava morje. Skušala bo vzdržati in napraviti vse, kar bodo hoteli — ne zavoljo sebe, temveč zavoljo Melite in Bliska in Primoža. Kaj pa mati? Na to vprašanje si ni znala odgovoriti. Le to je vedela, da jo

ima Wolf za talca. Če se je spomnila nanj, ji je bilo spet grenko pri srcu.

Naslednjega dne je prišel ponjo Blisk in jo odpeljal k šefu.

Maks ji je brez uvoda dejal:

„Običajno kaznujemo agente gestapa z ustrelitvijo. Takšen je vojni zakon za vojne v vseh vojskah sveta. Pri tebi bi napravili izjemo, če bi izpolnila pogoje, ki so v skladu z našimi težnjami. Preverili smo, da si nisi omadeževala rok s krvjo in da nam nisi škodovala. Obstoji nekaj možnosti za tvoje nadaljnje delovanje. Uporabili bi te proti njim, zlasti proti majorju Wolfu. Vrnila bi se v dolino in se javila Nemcem kot pobegla jetnica. Izgovorila bi se, da te je izdal Blaj in te rešil Blisk zaradi sestre. Omrežila bi Wolfa in speljala nekaj, kar je namenil nam, proti njim.“

Ves čas, ko je razlagal svoj predlog, je hodil sem in tja po sobi. Ana je gledala zdaj njega, zdaj spet Bliska, ki je sedel v kotu, kot bi ondi iskala pomoči. Ko je šef končal in jo pogledal, je dejala odločno:

„Zame je ta predlog nesprejemljiv. Raje v smrt kot še enkrat pred oči majorja Wolfa!“

Povedala jima je, kako je s Primožem, ki ga ne mara razočarati. Wolfu je ušla iz povsem nerazumljivih razlogov, kar se verjetno ne bi več ponovilo. Prepričala ju je, da ni ženska tiste sorte, ki bi lahko počela kaj takega... Naj se ne zmotita o njej, kot se je zmotil Wolf, zato bi šla rajši v četo ali v bolnišnico.

Maks in Blisk sta se umaknila v drug prostor in se posvetovata. Kmalu sta se vrnila. Blisk jo je gledal vsokrušeno in objokano, prav nič podobno samozavestni lepoticici, ki je igraje opravila z nemško patroljo, in prepričan je bil, da je prišlo pri njej do globokega preloma. Prižgal je cigareto in prisluhnil Maku, ki je sedel za mizo in dejal:

Skromne zahteve

Erick Sakanussen je bil mlad človek. Njegov oče je bil lastnik ladje za lov na polenovke. Sin ni hodil na lov, marveč je bil glavni administrator očetove konzervne industrije, saj je pred tem v Kopenhagenu z uspehom končal pravno fakulteto in prinesel očetu najboljše ocene in laskava mnenja nekaterih profesorjev.

Ericka so dekleta v Danskem dobesedno preganjala, vendar se on zanje ni zmenil. Komaj je čakal, da se je vrnil v Rejkjavik, da bi se lahko čimprej zaročil in poročil z lepo Svanhildo, v katero je bil že več let zaljubljen in ki mu je kazala izredno naklonjenost. Svanhildina družina se je preselila iz Danske, ko je bilo deklici šest let, in zato se je čutila pravo Islandčanko.

Mlademu Ericku je uspelo, da se je zaročil s Svanhildo, in njegovi radosti ni bilo konca. Odpotovala sta na krajši izlet po bližnjih fjordih v bližini glavnega mesta Islandije. Na krovu Erickove ladje sta posedala in kovala načrte za prihodnost, se pogovarjala in sanjara... Bil je lep dan in redek za kratkotrajno islandsko poletje, zato sta uživala v vožnji po morju.

Nenadoma se je pogovor zasukal v zanimivo smer. Razumljivo, da je bila pobudnik Svanhilda, ki je zaljubljeno pogledala Ericka in mu med božanjem rekla:

— Dragi moj, ali si zadovoljen?
— Kako ne bi bil, duša moja. Toliko let sem čakal, da postaneš naposled moja, je odgovoril Erick, in verjamem, da si tudi ti srečna.
— Nimam besed.

— In tako se bo zgodilo, da se bova točno čez tri tedne poročila, je nadaljeval Erick in se pri tem bal, da ona ne bi odložila tega končnega dejanja.

— Strinjam se, saj sem ti to že rekla. Zelo neučakan si.

— Tudi ti bi bila taka, draga moja, če bi morala žuliti tristo paragrafov na dan, in to pet let, pri tem pa bi mislila na človeka, ki ga ljubiš, kot sem na primer jaz mislil nate.

— Ali si dobro proučil paragrafe o zakonu?

— Da, vendar samo tisti del, ki govori o sklepanju zakona; drugi del sem nekako v vraževerju v naglici prelistal.

— Ne boj se, saj ga ne potrebujeva.

— Hvala, srce... Dovolj, da te poljubim.

Po tem čustvenem izlivu je Svan-

— Lepo me poslušaj, kaj ti bom rekla. Imam mlajšega brata, ki bi želel potovati okrog sveta, da bi zbral gradivo za svoje slike in knjige. Resnici na ljubo moram reči, da je slab slikar in še slabši pisec, vendar mu je treba dati možnost, da se uveljavi.

— Razumem. Naš tramper „Erick Raudi“ pluje okrog sveta oziroma obiskal bo Panamo, Honolulu, Wellington in Azorske otoke. Lahko potuje kot ladijski pisar.

— Čudovito. To je zelo lepo od tebe. Zdaj pa nekaj drugega. Moja sestrična bi hotela študirati petje v Parizu. Ti veš, da je ona sirota in da smo jo sprejeli v naš dom.

— Tudi zanjo bom poskrbel. Vpisala se bo na konservatorij v Parizu, delala pa bo v naši pariški poslovalnici. Ali zna sploh peti?

— Iskrena bom, poje kot šoja.

— Prav, toda dekletu je treba dati možnost, da se uveljavi.

— To bi bilo vse, očka in mama sta na dobrem, a zdaj poglejva strica Gunnarja.

— Mar misliš na njegov observatorij?

— Da, vendar bo to preveč drago.

— Da ti po pravici povem, lahko mu postavim majhno zgradbo, lahko pa mu kupim tudi instrument. Naj sam izbere.

— To je, dragi moj, polovičarsko.

— Kaj pa naj storim? To je dovolj za začetek.

— Dobro, povedala mu bom.

— Duša, povej mi zdaj nekaj, kar zanima tebe osebno. Ti si tako dobra in plemenita, pomagati pa hočeš samo drugim. Ali nimaš nobenih želja?

— Oh, nimam nič posebnega, vendar počasi, življenje je še tako dolgo.

— Res je, kar si rekla. Za začetek pa vseeno kaj reci!

— Pa naj bo. Ali mi boš dovolil, da bom vedno lahko odšla k očetu in materi, ko si bom to zaželela?

— Vsekakor, to je temeljna odločitev vsakega kulturnega človeka, da pusti ženo obiskati starše, kadar koli si to zaželi.

— Ali ne boš jezen, če si bom kdaj zaželela zajtrk v posteljo? Povej iskreno.

— Oh, sam bi sicer želel, da skupaj sedeva za mizo, toda če ti želiš drugače, nimam ničesar zoper.

— To je lepo od tebe. Ali ti ne bo neprijetno, ko te bom takrat, ko bova že poročena, kdaj pa kdaj poklicala po telefonu, čeprav se boš ti utapljal v delu?

— Prav nič mi ne bo neprijetno. Bil bi zelo nesrečen, če ne bi mogel slišati tvojega sladkega glasu.

— Resnično se bojim, da boš pozabil na obljube, ko se bova poročila.

— Za koga neki pa me imaš?

— Ne jezi se, samo vprašala sem.

— Prav, da ti dokažem, da so tvoje želje zame zakon, mi reci naslednje: ali imaš še kakšno željo?

— Čakaj, da se spomnim. To je bržčas vse... počakaj... aha! Da, spomnila sem se, še nekaj ti moram povedati.

— Reci, draga.

— Ali se ne boš jezil, če te bom kdaj po naključju poklicala z drugim imenom?

— Z drugim imenom? Zakaj pa to?

— Z imenom koga od mojih prejšnjih zaročencev. Ti si že devetnajsti po vrsti, jaz pa sem precej raztresena, kar zadeva imena...

Domislice

- Človek je najbolj razumna žival, ki zmeraj izgubi potrpljenje, kadar bi se moral ravnati po predpisih svoje lastne razumnosti.
- Šele kadar začenja groziti, preneha človek biti strahopeten.
- Delovni čas je listi čas, v katerem nekateri najmanj delajo.
- Enostavnost je žig resnice.
- Več ljudi je utonilo v vinu kot pa v morju.
- Varčnej potratnika najde.
- Svobodo sužnjem merimo z dolžino njihovih verig.
- Od malenkosti je velik samo smeh.
- Najgloblje obupa nas reši dostikrat drobna vsakdanja skrb.
- Kdor ljubi bližnjico, rad zaide.
- Med vrsticami lahko berejo tudi nepismeni.

hilda spregovorila z resnim glasom:

— Erick, zdaj pa morava resno govoriti.

— Zelo rad, o čem pa?

— Že zdavnaj sem čakala na ugodno priložnost, da bi se pogovorila o nekaterih podrobnostih. Ali se ti bojiš podrobnosti?

— Ne, saj mi, pravniki, živimo od njih. Seveda, jaz imam tudi druge dohodek.

Smeh stoletij

Nekdanji predsednik francoske republike Gaston Doumergue je bil splošno znan zaradi svoje dobre volje. Za uspehe in priljubljenost se je imel večji del zahvaliti svojemu smehljaju. Ko so ga vprašali, kako more biti ob vsaki priložnosti tako vesel, je smehljaje pojasnil:

„Ce sem dobre volje, se smehljam, ker imam pač to navado. Če se razjezim, se spet smehljam, zato da jezim druge. Njihova jeza me zopet razveseli, in tako sem spet dobre volje.“

Pisatelj in dramatik Tristan Bernard je klepetal v prijateljski družbi. Nekdo je pripovedoval o Pascalu, ki je kot šolar preganjal glavobol s tem, da si je izmišljal zapletne geometrične naloge.

Tristan Bernard je dejal:

„Z menoj pa je bilo malce drugače. Ko sem jaz hodil v šolo, sem si pogostoma pri zapletenih geometričnih nalogah izmišljal — glavobol.“

Pisatelj veseloiger se je odpeljal nekoč v Nizzo na počitnice. Obedoval je v razkošnem hotelu. Ko so mu predložili pošteno zasoljen račun, je zahteval lastnika hotela.

„Ali ste vi šef hotela!“

„Da, gospod. S čim vam morem postreči!“

„Ali ste res gospodar te hiše!“

„Seveda, lahko mi verjamete!“

„Potem me objemite!“

Hotelir je bil v veliki zadregi. Gostje so se začeli muzati in smehljati, Tristan Bernard pa je z jokavim glasom dejal:

„Objemite me... to je poslednjič... nikoli več se ne bova videla!“

Potem je odšel.

KRISTMAN GUDMINDSSON

DR. TONE FERENC:

Predzgodovina

neke „znanstvene“ ustanove

(4. nadaljevanje)

„Po vključitvi celovškega kroga, zbranega okrog Maier-Kaibitscha, se je gauleiter dal pregovoriti, da je izprosil spremembo izselitvenih smernic, ki jih je dal Berlin za Južno Koroško (beri: Gorenjsko — op. T. F.). Žal je privolitev iz Berlina prispela že po končani izselitvi prvega vala. (Verjetno namenoma, saj je bila koncipirana že 28. V. 1941 — op. T. F.). V poslednjem trenutku smo uspeli izvzeti iz izselitve le nekaj redkih ljudi, ki so jih malo pred tem prijeli, da jih izselijo (poleg tega niso izselili zdravnikov, ker je državna zdravniška zbornica pravočasno ugovarjala izgonu).“

Ker so se nekateri Slovenci, izgnani v Srbijo, do tedaj že vrnil v Ljubljano, je Maier-Kaibitsch trdil, da je izgon slovenskega izobraženstva iz Gorenjske dejansko pripomogel k utrditvi slovenskega vodstva v Ljubljani, ki od tam deluje tudi za Gorenjsko.

Maier-Kaibitsch ni ostal dolgo časa zvest temu gledišču. Dne 10. julija 1942 je namreč na zborovanju pokrajinskega urada za narodnostna vprašanja v Celovcu takole govoril o množičnih deportacijah Slovencev na Gorenjskem:

„Glede Gorenjske menim, da smo izselili še premalo izobraženstva. Drugače bi sedaj bilo tam bolj mirno.“

Iz zapisnika konference na Bledu dne 6. oktobra 1941 izvemo prvič nekaj več določnega tudi o odnosu Maier-Kaibitschevega kroga do ustanovitve Koroške ljudske zveze:

„Popolnoma zgrešena je ustanovitev in organizacija Koroške ljudske zveze. Takšna organizacija, kakor Koroška ljudska zveza, bi bila smiselna tam, kjer je treba vodstveno zajeti sicer nemško usmerjeno, vendar še ne nemško vmesno plast, da bi pospešili sicer počasni ponemčevalni proces in imeli organizacijsko možnost, da bi iz prebivalstva izkoreninili politično in rasno nezaželene elemente. Ker pa na Južnem Koroškem (beri: Gorenjskem — op. T. F.) ni takšnega prebivalstva, je Volksbund dejansko postal nova organizacija Slovencev. V njej je sedaj 95 odstotkov vsega prebivalstva. Nujno potrebno je ukiniti Volksbund. Maier-Kaibitsch je predlagal ustanovitev Koroške ljudske službe. Ukinitve Koroške ljudske zveze pa začasno ni mogoče doseči, ker je to gauleiterjevo prestižno vprašanje. Z ustanovitvijo takšnega Volksdiensta bi imelo narodnopolitično vodstvo možnost, ne da bi bilo zvezano na togi aparat neke stranke, da po potrebi, od primera do primera, sodeluje z vsemi obnove voljnimi elementi in si torej zgradi popolnoma ohlapen zbor sodelavcev, ki ne bo opravljal političnih funkcij, kakor jih morajo funkcionarji kakšne strankine organizacije.“

Na podlagi nekaterih drugih virov smo sicer vedeli, da je Maier-Kaibitsch nasprotoval ustanovitvi Koroške ljudske zveze in se zavzemal za takojšnjo ustanovitev NSDAP na Gorenjskem, nismo pa vedeli, da je namesto Koroške ljudske zveze predlagal neko Koroško ljudsko službo. Po umestitvi novega gauleiterja NSDAP dr. Friedricha Rainerja, ki je postal tudi šef civilne uprave za Gorenjsko, so nacisti na Gorenjskem res ustanovili NSDAP, niso pa ukinitvi Koroške ljudske zveze in ne ustanovili Koroške ljudske službe.⁸

Po tej kritiki nekaterih ukrepov nemške civilne uprave na Gorenjskem je Maier-Kaibitsch na konferenci 6. oktobra 1941 prikazal lastne poglede na pot, po kateri naj bi Slovence na Gorenjskem pripeljali v nemštvo. Takole pravi:

„Firerjeve zahteve: „Napravite mi to deželo nemško!“ ne moremo uresničiti in tudi ne bomo uresničili z izselitvijo južnokoroškega (beri: gorenjskega — op. T. F.) prebivalstva. Cilj lahko dosežemo le po poti postopnega vmemčenja dežele. Ob visoki udeležbi dragocene nordijske rasne dedne zasnove ta pot zagotavlja popoln uspeh in je po mnenju Maier-Kaibitscha edina pot, po kateri je tukaj mogoče iti. Vmemčenje dežele bo odvisno od pridobitve mladine. Samo njo lahko pridobimo za nemštvo. Po mnenju Maier-Kaibitscha bi bil obsojen na neuspeh vsak poskus ponemčevati starejše rodove. Kar lahko dosežemo in kar tudi moramo doseči, je strpen odnos starejše generacije do nemške uprave. Hkrati je treba doseči tudi to, da se ne bo upirala nemškemu poskusom ponemčenja mladine.“

Nasproti aktivnosti slovenstva v Ljubljani je treba — tako je menil Maier-Kaibitsch — „Gorenjcem pojasnjevati, kaj jih dejansko loči od Ljubljancanov. Treba je torej vzbuditi in ustvariti gorenjsko zavest. Samo po takšni težavni poti lahko zgradimo duhovno pozicijo proti nacionalnemu slovenstvu v Ljubljani.“

Ta pot naj bi bila drugačna od tiste, ki so jo nacisti ubirali dotlej in tudi še v času, ko je Maier-Kaibitsch razpravljal o njej na konferenci. Najprej so si nacisti za Gorenjsko izmislili pojem „Južna Koroška“ (Südkärnten) in so nameravali pri gorenjskem prebivalstvu ustvariti nekakšno zavest ali občutek pripadnosti h Koroški. Slo jim je predvsem za to, da prikažejo ali poudarijo vse tisto, kar Slovence na Gorenjskem veže na Koroško. Na konferenci pa je Maier-Kaibitsch že govoril o vzbujanju in ustvarjanju gorenjske zavesti in mu je šlo za to, da bi prikazali ali poudarili vse tisto, kar Slovence na Gorenjskem loči od Ljubljančanov. Tu naj bi nacistični nemški civilni upravi priskočila na pomoč „znanost“. Očitno je, da se Gorenjci rasno in etnografsko razlikujejo od Dolencjev in da se je na Gorenjskem obdržalo mnogo germansko-nemške krvi, da gre tukaj v mnogih potezah za deželo, ki živi na nemški način. Toda za narodno delo potrebujemo znanstveno gradivo, ki ga morajo ob popolnem pomanjkanju nemških znanstvenih del o deželi izdelati na novo vsi ustrezniki krogi.“ Za ustvaritev takšnega gradiva je Maier-Kaibitschev krog videl pred seboj dve nalogi in sicer pridobitev čimveč arhivskega in muzejskega gradiva iz Ljubljane ter ustanovitev raziskovalne ustanove.

Gorenjska je del Kranjske — tako je menil — in arhivsko ter muzejsko gradivo je bilo v Ljubljani, kjer so tisti čas tekle priprave na preselitev ljubljanskih Nemcev v rajh oziroma na Gorenjsko in Koroško. Pogodba o preselitvi kočevskih in ljubljanskih Nemcev, sklenjena med nemško in italijansko vlado, je sicer nemški strani omogočala preiskavo vsega gradiva, ki se nanaša na nemštvo na obeh preselitvenih območjih, ni pa govorila o preselitvi drugega gradiva ali izročitvi izvirnega gradiva. Zato je Maier-Kaibitsch upravičeno pričakoval „le malo izgledov na uspeh“, „kljub temu je treba poskusiti.“ Za ustvaritev raziskovalne ustanove je bil Maier-Kaibitsch bolj odločen. Na sestanku je orisal zgodovino prizadevanj za takšno ustanovo. Obžaloval je, da nima Koroška lastnega vseučilišča, kakor ga ima npr. Štajerska. „V Gradcu so lahko velik del znanstvenega dela za ponovno osvojitve Spodnje Štajerske opravili že prej. Na Koroškem pa manjka ustrezna znanstvena ustanova... Opisane težavne narodnopolitične razmere na Južnem Koroškem (beri: Gorenjskem — op. T. F.) nujno zahtevajo, da mora biti tudi znanstveno delo podrejeno istemu narodnopolitičnemu vodstvu. Vpliv ustanov s tujega območja ali tistih ustanov, ki ne poznajo težavnih problemov Južne Koroške (beri: Gorenjske — op. T. F.), bi lahko imelo za posledico neizmerno škodo.“

7 Glej op. 15.

8 Glej op. 1.

(Se nadaljuje)

